

Til lovforslag nr. L 207

Folketinget 2010-11

Betænkning afgivet af Uddannelsesudvalget den 26. maj 2011

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af folkeoplysningsloven

(Demokratiforståelse og aktivt medborgerskab, kommunal folkeoplysningspolitik, øget brugerinddragelse m.v.)

[af undervisningsministeren (Troels Lund Poulsen)]

1. Ændringsforslag

Der er stillet 17 ændringsforslag til lovforslaget. Undervisningsministeren har stillet ændringsforslag nr. 5-8, 13 og 14. Socialdemokratiets, Socialistisk Folkepartis, Radikale Venstres og Enhedslistens medlemmer af udvalget har stillet ændringsforslag nr. 1-4, 9-12 og 15-17.

2. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 29. april 2011 og var til 1. behandling den 10. maj 2011. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Uddannelsesudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 3 møder.

Høring

Lovforslaget bygger på rapport fra Folkeoplysningsudvalget 2010: Folkeoplysningens samfundsmæssige betydning.

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og undervisningsministeren sendte den 30. marts 2011 dette udkast til udvalget, jf. UDU alm. del – bilag 221. Den 29. april 2011 og den 10. maj 2011 sendte undervisningsministeren de indkomne høringssvar og notater herom til udvalget.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har i forbindelse med udvalgsarbejdet modtaget skriftlige henvendelser fra:

Daghøjskoleforeningen,
Dansk Firmaidrætsforbund,
Dansk Folkeoplysnings Samråd,
Fritid & Samfund og
Kulturelle Samråd i Danmark.

Deputationer

Endvidere har følgende mundtligt over for udvalget redegjort for deres holdning til lovforslaget:

Daghøjskoleforeningen,
Dansk Folkeoplysnings Samråd og
Fritid & Samfund.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 36 spørgsmål til undervisningsministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret på nær spørgsmål 35 og 36, som forventes besvaret forud for 2. behandling. 9 af udvalgets spørgsmål til undervisningsministeren og dennes svar herpå er optrykt i bilag 2 til betænkningen.

3. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *flertal* i udvalget (V, DF, KF og LA) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af undervisningsministeren stillede ændringsforslag (ændringsforslag nr. 5-8, 13 og 14). Flertallet stemmer imod de øvrige ændringsforslag.

Et *mindretal* i udvalget (S, SF, RV og EL) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af mindretallet stillede ændringsforslag (ændringsforslag nr. 1-4, 9-12 og 15-17) og de af undervisningsministeren under nr. 6, 7, 13 og 14 stillede ændringsforslag. Mindretallet stemmer imod de af undervisningsministeren under nr. 5 og 8 stillede ændringsforslag.

S, SF, RV og EL støtter det samlede lovforslag, da det indeholder mindre forbedringer for folkeoplysningens virke. Desværre har regeringen ikke ønsket at tage højde for flere forslag, som er ønsket bredt af de folkeoplysende foreninger, der ellers kunne have forbedret lovforslaget yderligere. Derfor har mindretallet stillet en række ændringsforslag (ændringsforslag nr. 1-4, 9-12 og 15-17).

For det første foreslår S, SF, RV og EL, at forslaget om en kommunal udviklingspulje udgår af lovforslaget. De folkeoplysende organisationer ønsker ikke en kommunal ud-

viklingspulje, da midlerne skal tages fra de eksisterende midler til folkeoplysende arbejde. Dansk Folkeoplysnings Samråd har efter foretræde for Uddannelsesudvalget fremsendt supplerende kommentarer til udvalget (bilag 15), hvor bl.a. følgende fremgår: »For det første vil vi gentage vores svar fra foretrædet om, at DFS mener, at forslaget om en udviklingspulje bør fjernes fra lovforslaget, medmindre det sikres, at finansieringen sker som en forøgelse af rammen til folkeoplysning.« Dansk Folkeoplysnings Samråd henviser endvidere til, at et af forslagene i rapporten fra Folkeoplysningsudvalget (forslag 33) skulle sikre en øget økonomisk ramme, og at »Denne øgede økonomiske ramme skulle finansiere de nye initiativer, herunder bl.a. en udviklingspulje. Idet ministeren har afvist forslag 33, er det økonomiske grundlag for flere af de øvrige forslag i rapporten fjernet.« S, SF, RV og EL henviser også til svar på UDU, alm. del – spørgsmål 210 og 211 og DFS-notat om aftenskolernes økonomiske situation (optrykt i bilag 2 til betænkningen), som dokumenterer, at folkeoplysningen har været hårdt ramt af regeringens nedskæringer på hele området siden 2001.

For det andet foreslår S, SF, RV og EL, at daghøjskolerne formål tydeliggøres, så daghøjskolerne tilbyder undervisning med folkeoplysende samt uddannelses- og beskæftigelsesfremmende sigte for voksne.

For det tredje foreslår S, SF, RV og EL, at mulighederne for at inddrage realkompetencer i regelgrundlaget for daghøjskolerne præciseres.

S, SF, RV og EL støtter undervisningsministerens ændringsforslag om at gøre det obligatorisk for kommunerne at nedsætte folkeoplysningsudvalg, sådan som der også har været en række ønsker om fra de folkeoplysende organisationer.

S, SF, RV og EL stiller sig til gengæld helt uforstående over for det ændringsforslag, undervisningsministeren har stillet i sidste øjeblik efter pres fra Dansk Folkeparti. Ændringsforslaget begrænser deltagelse på lukkede hold. Det er et forslag, der ikke kommer fra anbefalingerne i Folkeoplysningsudvalgets rapport, og Dansk Folkeoplysnings Samråd har i en efterfølgende henvendelse til Uddannelsesudvalget (bilag 15) også taget tydeligt afstand fra ændringsforslaget. Således skriver DFS: »DFS tager afstand fra de fordomme om andre kulturer, der kommer til udtryk i udvalgets spørgsmål stillet efter ønske fra Marlene Harpsøe. Med sin dybe rod i dansk kultur og danske værdier har folkeoplysningen altid ønsket et positivt og konstruktivt møde med andre kulturer. Vi ser undervisningsministerens præcisering som en unødvendig begrænsning. DFS vil følge med i om det får betydning for, at nogle grupper ikke får de muligheder for deltagelse, som folkeoplysningsudvalget tiltænkte. Vi henviser i øvrigt til begrundelserne for forslaget i folkeoplysningsudvalgets rapport (side 41).«

Endelig vil S, SF, RV og EL fremhæve betydningen af, at mennesker med handicap har lige muligheder for at deltage i de folkeoplysende aktiviteter. Disse muligheder er blevet forringet under regeringen, og mindretallet henviser til svar på spørgsmål 15, supplerende svar på spørgsmål 15 og svar på spørgsmål 26.

Kristendemokraterne, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Tjóðveldi og Sambandsflokkurin var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Til § 1

Af et *mindretal* (S, SF, RV og EL):

1) *Nr. 1* udgår.

[Konsekvensændring af ændringsforslag nr. 4]

2) *Nr. 6* udgår.

[Konsekvensændring af ændringsforslag nr. 4]

3) *Nr. 7* udgår.

[Konsekvensændring af ændringsforslag nr. 4]

4) *Nr. 8* udgår.

[Forslaget om, at kommunalbestyrelsen skal afsætte en årlig pulje til udviklingsarbejde, udgår]

Af *undervisningsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (V, DF, KF og LA):

5) I den under *nr. 9* foreslåede affattelse af § 7 indsættes i *stk. 4* som *3. pkt.*:

»Undervisning af den samme deltager kan dog kun godkendes for deltagelse på ét hold og højst i 1 år.«

[Begrænsning af deltagelse]

Af *undervisningsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

6) I den under *nr. 10* foreslåede affattelse af § 8 indsættes i *stk. 3* efter »jf. stk. 1«: »og 2«.

[Teknisk præcisering]

7) I den under *nr. 10* foreslåede affattelse af § 8 indsættes i *stk. 4* efter »beløbsrammen«: », jf. stk. 1 og 2«, og »jf. stk. 1 og 3« ændres til: »jf. stk. 3«.

[Teknisk præcisering]

Af *undervisningsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (V, DF, KF og LA):

8) I den under *nr. 14* foreslåede affattelse af § 14 indsættes i *stk. 3* som *3. pkt.*:

»Aktiviteter for den samme deltager kan dog kun godkendes for deltagelse på ét hold og højst i 1 år.«

[Begrænsning af deltagelse]

Af et *mindretal* (S, SF, RV og EL):

9) Nr. 17 udgår.

[Konsekvensændring af ændringsforslag nr. 4]

10) Nr. 18 udgår.

[Konsekvensændring af ændringsforslag nr. 4]

11) Nr. 19 udgår.

[Konsekvensændring af ændringsforslag nr. 4]

12) I den under nr. 22 foreslåede affattelse af § 34 udgår i nr. 3 », herunder for så vidt angår de økonomiske rammer for det folkeoplysende udviklingsarbejde, jf. § 6, stk. 1, nr. 3«.

[Konsekvensændring af ændringsforslag nr. 4]

Af undervisningsministeren, tiltrådt af udvalget:

13) I den under nr. 23 foreslåede affattelse af § 35 indsættes i stk. 1 efter »inddrages«: »ved det i stk. 2 nævnte udvalg«.

[Oprettelse af udvalg]

14) I den under nr. 23 foreslåede affattelse af § 35 affattes stk. 2 således:

»Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal oprette et udvalg inden for den kommunale forvaltning med repræsentation for den virksomhed, der kan få tilskud efter kapitel 3, hvortil den kan henlægge sine opgaver i henhold til denne lov.«

[Oprettelse af udvalg]

Af et mindretal (S, SF, RV og EL):

15) Nr. 31 affattes således:

»31. § 45 a, stk. 1, nr. 2, affattes således:

»2) Daghøjskolens formål er at tilbyde undervisning med folkeoplysende samt uddannelses- og beskæftigelsesfremmende sigte for voksne.«

[Tydeliggørelse af, at daghøjskolens formål er at tilbyde undervisning med folkeoplysende samt uddannelses- og beskæftigelsesfremmende sigte for voksne]

16) Efter nr. 31 indsættes som nyt nummer:

»01. I § 45 a, stk. 1, indsættes efter nr. 2 som nyt nummer:

»3) Som led i den uddannelses- og beskæftigelsesfremmende virksomhed, jf. nr. 2, tilbyder daghøjskolen hjælp med afklaring og dokumentation af realkompetencer samt yder vejledning om mulighederne for anerkendelse af realkompetencer.«

Nr. 3-5 bliver herefter nr. 4-6.

[Daghøjskolernes rolle i forhold til realkompetence præciseres]

17) Efter nr. 31 indsættes som nyt nummer:

»02. I § 45 a, stk. 1, nr. 3 og 4, der bliver nr. 4 og 5, ændres »eller« til: »samt uddannelses- og«.

[Tydeliggørelse af, at daghøjskolens formål er at tilbyde undervisning med folkeoplysende samt uddannelses- og beskæftigelsesfremmende sigte for voksne]

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1-4 og 9-12

Lovforslaget indsætter en bestemmelse i folkeoplysningslovens § 6, hvorefter kommunalbestyrelsen årligt fastsætter og fordeler en beløbsramme til udviklingsarbejde med et folkeoplysende sigte. Denne beløbsramme/pulje vil kunne fordeles til såvel ikkeorganiserede grupper som etablerede foreninger til udvikling af nye initiativer, projekter, organisationsformer m.v. I lovforslagets bemærkninger henvises til, at kommunalbestyrelserne med en sådan pulje tillige får mulighed for at tilgodese tværgående samarbejder mellem foreningsliv, netværk og erhvervslev. Puljen vil derfor – ifølge lovforslagets bemærkninger – styrke folkeoplysningens muligheder for at løfte nye samfundsopgaver og indgå i nye samarbejder.

Puljen skal imidlertid, jf. lovforslagets bemærkninger, fastsættes inden for den af kommunalbestyrelsen allerede fastsatte beløbsramme til folkeoplysning.

Flere høringsparter – bl.a. Dansk Folkeoplysnings Samaråd, Dansk Oplysnings Forbund og AOF Danmark – har udtrykt stor bekymring for dette forslag, fordi udviklingspuljen skal finansieres inden for den eksisterende ramme, hvilket medfører en fare for, at tilskuddene til den folkeoplysende virksomhed udhules.

Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre og Enhedslisten forslår, at forslaget om udviklingspuljer udgår af lovforslaget, da en så væsentlig udvidelse af loven inden for den eksisterende beløbsramme vil komme til at ske på bekostning af den nuværende folkeoplysende virksomhed i kommunerne.

Til nr. 5 og 8

Ændringsforslagene er en præcisering af de foreslåede bestemmelser i lovforslagets § 1, nr. 9 og 14.

Det er fortsat formålet med de foreslåede muligheder for at oprette lukkede hold, at dette alene skal findes sted i situationer, hvor der kan være et særligt behov for at tiltrække nye grupper til foreningslivet. Dette formål præciseres ved at fastsætte en grænse for deltagelse på sådanne lukkede hold.

Der vil således kunne oprettes lukkede hold for f.eks. udvalgte grupper, men formålet hermed skal alene være at tiltrække dem til det almindelige foreningsliv. Hensigten er, at udbydere af folkeoplysende voksenundervisning og frivillige foreninger gives mulighed for at møde de nævnte grupper dér, hvor de er, men med det formål at bringe dem et andet sted hen, hvor de er mere parate til at virke i det almindelige foreningsliv. Der skal alene oprettes lukkede hold, hvis man dermed forsøger at rykke deltagerne nærmere formålene for den folkeoplysende virksomhed om bl.a. demokratiforståelse og aktivt medborgerskab, herunder f.eks. kendskab til danske samfundsforhold og det danske sprog, som er foreslået præciseret i lovforslaget.

Ændringsforslagene medfører, at deltagelse i den folkeoplysende voksenundervisning eller det frivillige foreningsliv kun kan finde sted for den enkelte deltager én gang med tilskud fra kommunalbestyrelsen. Samme deltager vil således alene kunne deltage i et lukket hold én gang, og skulle der være hold, som virker gennem længere tid, fastsættes en absolut grænse på 1 år. Samme deltager vil endvidere ikke kunne deltage på flere lukkede hold samtidig.

Det er kommunalbestyrelsen, der træffer afgørelse om, hvorvidt undervisningen af eller aktiviteten for den enkelte deltager skal godkendes som tilskudsberettigende.

Til nr. 6 og 7

Ændringsforslagene er udtryk for en teknisk præcisering. Der er fortsat tale om en videreførelse af de gældende regler, jf. bemærkningerne til det fremsatte lovforslags § 1, nr. 10.

Til nr. 13 og 14

Ved ændringsforslagene gøres det obligatorisk for kommunerne at oprette det udvalg, der er nævnt i den foreslåede § 35, stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal som minimum inddrage udvalget i alle sammenhænge af generel betydning for den folkeoplysende virksomhed, herunder forud for vedtagelsen af den kommunale folkeoplysningspolitik, det kommunale budget for og regler for tilskud til den folkeoplysende virksomhed i kommunen.

Per Bisgaard (V) Britta Schall Holberg (V) Ulla Tjørnæs (V) Peter Juel Jensen (V) Troels Christensen (V)

Marlene Harpsøe (DF) nfmd. Hans Kristian Skibby (DF) Charlotte Dyremose (KF) fmd. Villum Christensen (LA)

Christine Antorini (S) Carsten Hansen (S) Kim Mortensen (S) Hüseyin Arac (S) Pernille Vigsø Bagge (SF)

Nanna Westerby (SF) Marianne Jelved (RV) Johanne Schmidt-Nielsen (EL)

Kristendemokraterne, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Tjóðveldi og Sambandsflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	47	Liberal Alliance (LA)	3
Socialdemokratiet (S)	45	Kristendemokraterne (KD)	1
Dansk Folkeparti (DF)	24	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	23	Siumut (SIU)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	17	Tjóðveldi (T)	1
Radikale Venstre (RV)	9	Sambandsflokkurin (SP)	1
Enhedslisten (EL)	4	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	2

Herudover kan kommunalbestyrelsen henlægge sine opgaver i henhold til folkeoplysningsloven til udvalget. Der henvises herved til lovforslagets bemærkninger, for så vidt angår udvalgets opgaver og organisering m.v.

Der sættes efter forslaget ikke den begrænsning for repræsentationen, at der skal være tale om repræsentanter for virksomhed, der rent faktisk har fået tilskud. Repræsentation vil således kunne berettiges alene af det forhold, at der er tale om repræsentation for virksomhed, der er omfattet af folkeoplysningslovens kapitel 3.

Ændringsforslagene medfører ikke yderligere økonomiske konsekvenser i forhold til det anførte i det fremsatte lovforslag.

Til nr. 15 og 17

Ændringsforslagene tydeliggør formålsformuleringen i § 45 a. Ordlyden ændres til, at daghøjskolens formål er at tilbyde undervisning med folkeoplysende samt uddannelses- og beskæftigelsesfremmende sigte for voksne.

Til nr. 16

Ændringsforslaget præciserer mulighederne for inddragelse af realkompetencer i regelgrundlaget for dagshøjskolerne. Der indsættes en ny bestemmelse, hvoraf fremgår, at daghøjskolen tilbyder hjælp med afklaring og dokumentation af realkompetencer samt yder vejledning om mulighederne for anerkendelse af realkompetencer.

Oversigt over bilag vedrørende L 207

Bilagsnr.	Titel
1	Høringssvar og høringsnotat, fra undervisningsministeren
2	Udkast til tidsplan for udvalgets behandling af forslaget
3	Supplerende høringssvar og høringsnotat, fra undervisningsministeren
4	Endelig tidsplan for udvalgets behandling af forslaget
5	Kopi af UDU alm. del – svar på spm. 211 (udviklingen i finanslovsbevillinger til folkeoplysning)
6	Kopi af UDU alm. del – svar på spm. 210 (udviklingen i kommunale tilskud til folkeoplysningen)
7	Henvendelse af 12/5-11 fra Dansk Firmaidrætsforbund
8	Henvendelse af 12/5-11 fra Dansk Folkeoplysnings Samråd
9	Henvendelse af 17/5-11 fra Fritid & Samfund
10	1. udkast til betænkning
11	Henvendelse af 25/5-11 fra Daghøjskoleforeningen
12	Ændringsforslag fra undervisningsministeren
13	Ændringsforslag fra undervisningsministeren
14	2. udkast til betænkning
15	Henvendelse af 26/5-11 fra Dansk Folkeoplysnings Samråd
16	Henvendelse af 26/5-11 fra Kulturelle Samråd i Danmark

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende L 207

Spm.nr.	Titel
1	Spm. om videncenter for den folkeoplysende voksenundervisning og det frivillig børne- og ungdomsarbejde, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
2	Spm. om et dialogforum, der skal styrke samarbejdet mellem folkeoplysningsområdets aktører og offentlige aktører, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
3	Spm. om, hvad ministeren vil foretage sig for at sikre, at aftenskolerne får økonomisk mulighed for at tilbyde alsidig folkeoplysende voksenundervisning i kommunerne af tilstrækkelig kvalitet og til en pris, som giver alle samfundsgrupper reel mulighed for at deltage, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
4	Spm. om, hvor langt kommunernes faktiske tilskud til folkeoplysningen skal ned, før ministeren erkender, at det ødelægger mulighederne for at gennemføre en bred folkeoplysende voksenundervisning, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
5	Spm., om det er tilfredsstillende, at ti af landets kommuner ikke afsætter mere end mellem 7 og 16 kr. pr. borger til folkeoplysende voksenundervisning, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
6	Spm. om, udvidelse af muligheden for anvendelse af fleksible tilrettelæggelsesformer, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå

- 7 Spm. om, hvad stigningen i bevilling til folkeoplysningen fra 2008-2010 skyldes, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
- 8 Spm. om teknisk bistand til ændringsforslag om at tydeliggøre formålsformuleringen i § 45 a, således at ordlyden ændres til, at daghøjskolens formål er at tilbyde undervisning med folkeoplysende samt uddannelses- og beskæftigelsesfremmende sigte for voksne, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
- 9 Spm. om teknisk bistand til ændringsforslag om ny bestemmelse, hvoraf fremgår, at daghøjskolen tilbyder hjælp med afklaring og dokumentation af realkompetencer samt yder vejledning om mulighederne for anerkendelse af realkompetencer, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
- 10 Spm. om teknisk bistand til ændringsforslag om, at demokratisk medborgerskab skrives ind i en samlet formålsparagraf for hele loven, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
- 11 Spm. om tydeliggørelse af, at daghøjskoler i kommunen bør tænkes med ind i folkeoplysningspolitikken, og at dagshøjskoler i kommunen skal sikres brugerindflydelse/høringsret ift. folkeoplysningspolitikken, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
- 12 Spm. om forberedende voksenundervisning (FVU) og ordblindeundervisningen, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
- 13 Spm. om en kommunal udviklingspulje, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
- 14 Spm. om aftenskolernes økonomiske situation, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
- 15 Spm. om handicappedes deltagelse i folkeoplysende aktiviteter, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
- 16 Spm. om en varig løsning på problemet med manglende midler til handicappedes deltagelse i folkeoplysende aktiviteter, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
- 17 Spm. om analysearbejdet vedrørende anvisning til alle typer lokaler og anlæg, der er offentligt finansieret, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
- 18 Spm., om ministeren deler Dansk Folkepartis bekymring for, at muligheden for at oprette lukkede hold for en særlig udvalgt gruppe kan blive misbrugt, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
- 19 Spm., om ministeren vil medvirke til, at det i loven eller lovens forarbejder bliver præciseret, at muligheden for at oprette lukkede hold for en særlig udvalgt gruppe ikke må være medvirkende til at acceptere fremmede kulturers miskreditering af kvinders ligestilling, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
- 20 Spm. om kommentar til henvendelsen af 12/4-11 fra Dansk Firmidrætsforbund, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå

- 21 Spm. om kommentar til henvendelsen af 12/5-11 fra Dansk Folkeoplysnings Samråd, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
- 22 Spm. om rammerne for de kommunale partnerskaber, så foreningsfriheden fastholdes, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
- 23 Spm. om, hvordan man vil sikre foreningsfriheden, så det fortsat bliver muligt at udvikle tilbud under folkeoplysning, som borgerne vil bruge, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
- 24 Spm. om ministerens kommentar til de meget store forskelle på prioriteringen af folkeoplysningen fra kommune til kommune, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
- 25 Spm. om ministerens kommentar til de meget store forskelle, der er på deltagerbetaling, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
- 26 Spm. om kommentar til høringssvaret fra Danske Handicaporganisationer, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
- 27 Spm. om, hvordan videntcenteret skal finansieres, når de 3 år med medfinansieringen udløber, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
- 28 Spm., om kommunerne skal fastsætte og fordele en pulje til udviklingsarbejde, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
- 29 Spm. om, hvordan ministeren vil følge udmøntningen af forslaget om udviklingspuljer, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
- 30 Spm. om, hvordan ministeren vil samle op på erfaringerne med forslaget om partnerskaber mellem kommunalbestyrelser og folkeoplysende foreninger, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
- 31 Spm. om kommentar til henvendelsen af 17/5-11 fra Fritid & Samfund, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
- 32 Spm. om folkeoplysningens rolle i forhold til fremme af demokratiforståelse og aktivt medborgerskab i det fremsatte lovforslag, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
- 33 Spm. om tilskud til handicappedes deltagelse i folkeoplysende virksomhed, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
- 34 Spm. om ændringsforslag om obligatoriske folkeoplysningsudvalg, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
- 35 Spm. om kommentar til henvendelsen af 26/5-11 fra Dansk Folkeoplysnings Samråd, til undervisningsministeren
- 36 Spm. om kommentar til henvendelsen af 26/5-11 fra Kulturelle Samråd i Danmark, til undervisningsministeren

Bilag 2

Nogle af udvalgets spørgsmål til undervisningsministeren og dennes svar herpå m.m.

Undervisningsministerens svar på spørgsmål 6 er optrykt efter ønske fra udvalget.

Undervisningsministerens svar på spørgsmål 7, 12, 14, 15, 17 og 26 er optrykt efter ønske af S, SF, RV og EL.

Undervisningsministerens supplerende svar på spørgsmål 18 og svar på spørgsmål 19 er optrykt efter ønske fra DF.

Undervisningsministerens svar på UDU alm. del – spørgsmål 210 (om kommunale tilskud til folkeoplysningen) og spørgsmål 211 (om finanslovsbevillinger til folkeoplysningen) er optrykt efter ønske af S, SF, RV og EL.

Dansk Folkeoplysnings Samråds notat om aftenskolernes økonomiske situation (bilag til Dansk Folkeoplysnings Samråds høringssvar) er optrykt efter ønske af S, SF, RV og EL.

Spørgsmål 6:

Vil ministeren udvide muligheden fra de nu 40 pct., der må anvendes til fleksible tilrettelæggelsesformer, til 100 pct. – altså 90 pct. plus 10 pct. debatskabende virksomhed.

Svar:

Efter den gældende bestemmelse i folkeoplysningslovens § 8, stk. 3, kan den enkelte forening af den beløbsramme, der er afsat til tilskud til den folkeoplysende voksenundervisning, fratrukket 10 pct. til debatskabende aktiviteter, afsætte op til 40 pct. til aktiviteter tilrettelagt som fleksible tilrettelæggelsesformer, der kan afregnes på andre udgiftstyper end lærer- og lederløn. Flexible tilrettelæggelsesformer kan blandt andet være åbne studiecirkler, åbne studieværksteder, workshops, fjernundervisning.

Bestemmelsens procentsatser har ikke været drøftet i Folkeoplysningsudvalget, hvorfor det heller ikke har været en del af arbejdet med det fremsatte lovforslag.

Den gældende bestemmelse om fleksible tilrettelæggelsesformer blev indført ved en lovændring i 2006, jf. lov nr. 1593 af 20. december 2006. Forud for vedtagelsen af loven var gået et arbejde i en arbejdsgruppe bestående af KL og oplysningsforbundene, som nåede til enighed om at aftenskolerne fra den 1. januar 2007 skulle kunne anvende netop op til 40 pct. af tilskuddet til aktiviteter tilrettelagt som fleksible tilrettelæggelsesformer.

Der ligger altså et grundigt arbejde forud for de gældende regler, hvorfor jeg finder behov for en nærmere drøftelse af reglerne blandt parterne på området, hvilket passende kan finde sted i det kommende Dialogforum. Jeg vil således forholde mig åben over for forslaget med henblik på en evt. senere ændring af folkeoplysningsloven.

Svar (supplerende):

Som anført i det oversendte svar på spørgsmål 6 vil jeg forholde mig åbent over for et forslag om at ændre procentsatsen for fleksible tilrettelæggelsesformer.

Jeg kan i forlængelse heraf supplerende oplyse, at jeg derfor vil sørge for, at området bliver undersøgt nærmere, således at der kan træffes beslutning om behovet for en lovændring på et oplyst grundlag.

Til baggrund kan jeg oplyse, at der som nævnt i besvarelsen af spørgsmål 6 forud for lovændringen blev gennemført et arbejde i en arbejdsgruppe med tidligere medlem af Folketinget Else Theill Sørensen

(K) som formand, en repræsentant for hver af Oplysningsforbundenes Fællesråds medlemsorganisationer (AOF, DOF, FOF, LOF og NETOP), en repræsentant for Dansk Folkeoplysnings Samråd og to repræsentanter for Kommunernes Landsforening (KL). Arbejdsgruppen anbefalede bl.a., at folkeoplysningsloven blev ændret, så aftenskolerne fra den 1. januar 2007 kunne anvende op til 40 pct. af tilskuddet til aktiviteter tilrettelagt som fleksible tilrettelæggelsesformer.

Folkeoplysningsudvalget har i forbindelse med sit udvalgsarbejde taget spørgsmålet om de fleksible tilrettelæggelsesformer op til drøftelse. Her var fokus imidlertid emnebegrænsningen for de fleksible tilrettelæggelsesformer, som jeg har stillet forslag om ændring af, jf. § 1, nr. 10. Man har således i udvalget udtrykkeligt drøftet barrierer for anvendelsen af de fleksible tilrettelæggelsesformer. Udvalget har ikke peget på problemer i forhold til grænsen på 40 pct. Det fremgår af Undervisningsministeriets referat af det møde i udvalget, hvor de fleksible tilrettelæggelsesformer blev drøftet, at grænsen på 40 pct. ifølge DFS og KL blev sat for at sikre udgiftsneutralitet af det dengang fremsatte lovforslag, og fordi der var stor usikkerhed omkring, hvilken betydning det ville få at indføre denne nye tilskudsform.

Derfor er jeg bekymret ved at fremsætte et forslag om ændring af grænsen på 40 pct. uden først at have undersøgt området nærmere og uden inddragelse af parterne. Men principielt ser jeg fra min stol ikke noget til hinder for en gennemførelse af et forslag herom.

På den baggrund vil jeg iværksætte en undersøgelse af spørgsmålet. Jeg vil opfordre det kommende Dialogforum til at drøfte emnet, ligesom jeg vil få undersøgt og analyseret de spørgsmål, som forslaget rejser, f.eks. om omfanget af anvendelsen af de fleksible tilrettelæggelsesformer og de administrative og økonomiske udfordringer i kommunerne forbundet med disse tilrettelæggelsesformer.

Dialogforummet skal afrapportere til undervisningsministeren i foråret 2012.

Spørgsmål 7:

Hvad skyldes stigningen i bevilling til folkeoplysningen fra 2008-2010, og hvad skyldes det dramatiske fald i bevillingen fra 2010-2011, jf. UDU, alm. del, svar på spm. 211?

Svar:

De afsatte statslige bevillinger inden for folkeoplysningsområdet er overvejende aktivitetsstyrede. Baggrunden for bevillingsforøgelsen fra 2008 til 2010 under finanslovens § 20.71 Folkeoplysning er øgede tilskudsudbetalinger til folkehøjskolerne, hvilket dels er en følge af øget aktivitet, dels en forøget gennemsnitlig tilskudsudbetaling.

Faldet i bevillingen fra 2010-2011 skyldes, at der som en del af Genopretningsaftalen blev gennemført en reduktion af tilskuddet til folkehøjskolernes korte kurser samt driftstilskuddene til husholdnings- og håndarbejdsskoler, der samlet set medfører en besparelse på 45,5 mio. kr. i 2011. Hertil kommer generelle effektiviseringskrav på 0,6 pct.

Tilskudsreduktionen på folkehøjskolerne og husholdnings- og håndarbejdsskolerne skal ses i lyset af, at kurserne på disse skoleformer ikke er formelt kompetencegivende, og derfor ikke bidrager direkte til opfyldelsen af 95- og 50 pct. målsætningerne eller målsætningen om at få unge hurtigere igennem uddannelserne.

Spørgsmål 12:

Vil ministeren give en udførlig kommentar til bemærkningerne i høringssvarene fra hhv. Daghøjskoleforeningen, Dansk Folkeoplysnings Samråd og Dansk Oplysnings Forbund om FVU og ordblindeundervisningen og herunder oplyse, hvorfor ministeren vurderer, at der er behov for et analysearbejde på dette

område, og hvorfor Folkeoplysningsrapportens forslag 25 ikke gennemføres med lovforslaget, på trods at den tidligere undervisningsministers tilkendegivelse om, at dette forslag skulle gennemføres?

Svar:

Daghøjskoleforeningen, Dansk Folkeoplysnings Samråd og Dansk Oplysnings Forbund tilkendegiver i deres hørings svar, at de ønsker en anden administration indenfor udbuddet af forberedende voksenundervisning og ordblindeundervisning for voksne, så driftsoverenskomster og dermed retten til at undervise ikke længere skal administreres af VUC, som tilfældet er i øjeblikket.

Den tidligere undervisningsminister har tilkendegivet, at regeringen kan tilslutte sig en lang række af forslagene i Folkeoplysningsudvalgets rapport. Kun enkelte forslag er afvist i sin helhed.

Som det fremgår af lovforslaget er Undervisningsministeriet i gang med at undersøge, om og i givet fald hvordan der skal foretages ændringer på driftsoverenskomstområdet. Alle involverede parter får i den forbindelse mulighed for at tilkendegive deres synspunkter.

Spørgsmål 14:

Vil ministeren give en udførlig kommentar til Dansk Folkeoplysnings Samråds notat af 5/4-11 om aftenskolernes økonomiske situation samt oplyse, hvilke planer og overvejelser ministeren har for at forbedre aftenskolernes økonomiske situation?

Svar:

I forhold til de kommunale tilskud til folkeoplysende voksenundervisning er det korrekt, at disse har været faldende hen over en årrække. Lovændringen fra 2002, hvor bl.a. kommunalbestyrelsens tilskud til folkeoplysende voksenundervisning blev nedsat fra maksimum 2/3 af den enkelte forenings udgifter til aflønning m.v. til 1/3 af foreningers samlede udgifter til løn m.v., har uden tvivl haft en betydning for det faldende udgiftsniveau, men faldet kan have flere forklaringer.

Man kan bl.a. forestille sig, at de folkeoplysende organisationer har været bedre til at udnytte deres ressourcer. Det kan ske på mange måder, f. eks. ved at det enkelte oplysningsforbund koncentrerer sin virksomhed om sine kernefag eller ved at reducere administrationsudgifterne ved at benytte internettet i stedet for de husstandsomdelte kursuskataloger. Endvidere er det muligt, at der de senere år har været en faldende efterspørgsel efter folkeoplysende voksenundervisning på grund af det øgede udbud af uddannelsesaktiviteter, eller fordi flere i dag søger deres informationer på andre måder.

I forhold til udgiftsspredningen mellem kommunerne er jeg af den overbevisning, at den enkelte kommune i sin ressourceprioritering tager højde for borgernes ønsker til tilbud og aktiviteter – også på området for folkeoplysende voksenundervisning. Dertil kommer, at jeg grundlæggende er tilhænger af det kommunale selvstyre, hvor den enkelte kommune inden for den almindelige kommunale prioritering af de samlede ressourcer har mulighed for at tage højde for lokale hensyn og vilkår, herunder også i forbindelse med kommunens tilskud til folkeoplysende voksenundervisning.

I forhold til voksenuddannelsescentrenes virksomhed mener jeg, at folkeoplysningen, VUC og andre uddannelsesinstitutioners tilbud supplerer hinanden i det samlede danske uddannelsesbillede. Uddannelserne og den folkeoplysende voksenundervisning har forskellige målgrupper og forskelligt indhold. Uddannelserne på VUC er kendetegnet ved ministerielt fastlagte læreplaner og uddannelsestid. Der er krav om løbende evaluering af undervisningen og om progression hos kursisterne. Endvidere er kurserne i udgangspunktet formelt kompetencegivende.

Den folkeoplysende voksenundervisning er for alle, der ønsker mere viden om et emne. Det kan være inden for den normale fagrække på uddannelserne, eller noget helt andet. Lærerne og kursisterne kan selv

bestemme indholdet, for der er ingen fastlagte læreplaner, uddannelsestid eller afsluttende evalueringer. Jeg har ingen ønsker om at ændre på denne fordeling.

I forbindelse med finanslovsaftalen for 2011 er der sket en generel øget målretning af voksen- og efteruddannelsesstilbuddet på bl.a. VUC, idet deltagerbetaling er forhøjet. Der er desuden indført fuld deltagerbetaling for personer, der har en videregående uddannelse. Begge tiltag betyder en tilnærmelsesvis harmonisering af priserne mellem på den ene side almen voksenuddannelse og hf-enkeltfag og på den anden side den folkeoplysende voksenundervisning. Jeg forventer, at det vil medføre, at flere fremover vil vælge den folkeoplysende voksenundervisning.

Spørgsmål 15:

Vil ministeren kommentere høringssvaret fra Dansk Oplysnings Forbund fsva. bemærkningerne om, at der ofte er knyttet ekstra udgifter til handicappedes deltagelse i folkeoplysende aktiviteter, og kan ministeren bekræfte, at bevillingerne er som beskrevet i høringssvaret?

Svar:

Det fremgår af høringssvaret fra Dansk Oplysningsforbund (DOF), at der ofte er knyttet ekstraudgifter til handicappedes deltagelse i folkeoplysende aktiviteter. Derfor er det for DOF afgørende, at der findes en varig løsning på den problemstilling, at de midler, der er afsat til at yde tilskud til handicappedes deltagelse i folkeoplysende aktiviteter efter folkeoplysningslovens § 44, stk. 2, ikke fremover vil kunne dække behovet. DOF har konstateret, at flere og flere kommuner giver afslag, når der ansøges om bidrag til handicapbetingede udgifter, med henvisning til, at undervisningsministeren afholder disse udgifter.

Jeg er enig i, at der er knyttet ekstraudgifter til handicappedes deltagelse i folkeoplysende aktiviteter. Derfor er der også særlige regler herfor.

Efter folkeoplysningslovens § 11, stk. 2 og 3, og § 19, stk. 2, kan kommunalbestyrelsen yde supplerende tilskud til aktiviteter eller undervisning for deltagere med handicap eller forhøjet tilskud til personer med særlige behov

Derudover yder undervisningsministeren efter folkeoplysningslovens § 44, stk. 2, tilskud til handicappedes deltagelse i folkeoplysende virksomhed. Dette tilskud er dog begrænset til det beløb, der er afsat på finansloven hertil. I 2011 udgør puljen 7,5 mio. kr., men falder herefter til 3,8 mio. kr. i 2013 efter udløbet af den særlige satspuljebevilling, der henvises til i spørgsmålet.

På den baggrund afholder Undervisningsministeriet én gang årligt en ansøgningsrunde, hvor lokale foreninger (eller en kommunalbestyrelse eller en landsdækkende organisation på lokalforeningernes vegne) kan søges om tilskud til befordring, hjælpemidler og tolkning for hørehæmmede. Det på finansloven afsatte beløb fordeles forholdsmæssigt mellem ansøgerne. Der kan således ikke garanteres fuld dækning, ligesom der ikke er tilskud til evt. uforudsete udgifter, der måtte opstå efter ansøgningsrunden.

Er der ikke ydet tilskud efter folkeoplysningsloven til dækning af merudgifter forbundet med deltagelse i folkeoplysende aktiviteter for en person med handicap, kan den pågældende ansøge kommunalbestyrelsen om tilskud til dækning heraf.

I forlængelse af ovenstående har Socialministeriet oplyst, at der endvidere efter servicelovens § 100 kan ydes dækning af nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse til voksne mennesker med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Det fremgår videre, at udmålingen af tilskuddet sker på grundlag af de sandsynliggjorte merudgifter for den enkelte, f. eks. merudgifter til individuel befordring og fritidsaktiviteter. Det er en betingelse, at merudgiften er en konsekvens af den nedsatte funktionsevne og ikke kan dækkes efter anden lovgivning eller andre bestemmelser i serviceloven.

Svar (supplerende):

I forlængelse af mit svar på spørgsmål 15 om behandlingen af (L 207) forslag om ændring af folkeoplysningsloven vil jeg gerne tilføje, at regeringen er indstillet på at foreslå satspuljeforligskredsen, at bevilningen til handicappedes deltagelse i folkeoplysende virksomhed forlænges fra 2013 og frem.

Spørgsmål 17:

Hvornår forventes det iværksatte analysearbejde vedrørende anvisning til alle typer lokaler og anlæg, der er offentligt finansieret (rapportens forslag 35) afsluttet, jf. høringssvaret fra Dansk Oplysnings Forbund?

Svar:

Undervisningsministeriets undersøgelser og overvejelser om ændring af reglerne om anvisning af lokaler til den folkeoplysende virksomhed forventes afsluttet inden årets udgang.

Spørgsmål 18:

Deler ministeren Dansk Folkepartis bekymring for, at mulighed for at oprette lukkede hold for en særlig udvalgt gruppe ikke må være medvirkende til at acceptere fremmede kulturers miskreditering af kvinders ligestilling?

Svar (supplerende):

I forlængelse af mit svar på spørgsmål 18 om behandlingen af (L207) forslag om ændring af folkeoplysningsloven vil jeg gerne præcisere, at det aldrig har været meningen, at der skulle oprettes lukkede hold, som kunne anvendes i strid med formålet med den folkeoplysende virksomhed, som f.eks. holdundervisning af undertryggende eller kønsdiskriminerende karakter.

Jeg vil tage initiativ til løbende at følge og drøfte udviklingen i antallet af lukkede hold med kommunerne.

Spørgsmål 19:

Vil ministeren medvirke til, at det i loven eller lovens forarbejder bliver præciseret, at muligheden for at oprette lukkede hold for en særlig udvalgt gruppe ikke må være medvirkende til at acceptere fremmede kulturers miskreditering af kvinders ligestilling?

Svar:

Ja. Jeg har derfor oversendt et ændringsforslag til Folketingets Uddannelsesudvalg, som jeg gerne vil fremsætte til 2. behandlingen af lovforslag nr. L 207.

Spørgsmål 26:

Vil ministeren uddybende punkt for punkt kommentere høringssvaret fra Danske Handicaporganisationer?

Svar:

1. Det fremgår af høringssvaret fra Danske Handicaporganisationer (DH), at der er for få midler til at sikre handicappedes muligheder for deltagelse i folkeoplysende aktiviteter. Derfor er det afgørende, at der findes en varig løsning på den problemstilling, at de midler, der er afsat til at yde tilskud til handicape-

des deltagelse i folkeoplysende aktiviteter efter folkeoplysningslovens § 44, stk. 2, ikke fremover vil kunne dække behovet.

Denne del af høringsvaret er kommenteret i besvarelsen af spørgsmål 15, hvortil der henvises.

2. DH foreslår i sit høringsvar, at forpligtelsen til at iværksætte debatskabende aktiviteter inden for den folkeoplysende voksenundervisning ændres for så vidt angår foreninger, der fortrinsvist underviser mennesker med handicap, og at provenuet herfra overføres til fordeling efter folkeoplysningslovens § 44, stk. 2.

Efter folkeoplysningslovens § 8, stk. 2, skal den enkelte forening afsætte 10 pct. af den beløbsramme, der er afsat til lærer- og lederlønninger til debatskabende aktiviteter. Da voksenundervisning for personer med handicap ofte er mere løntungt end anden undervisning, vil det medføre, at sådanne foreninger skal afsætte et uforholdsmæssigt stort beløb til debatskabende aktiviteter.

Forslaget fra DH falder uden for lovforslagets rammer, men som det fremgår af høringsnotatet af 27. april 2011, vil den type af forslag og bemærkninger i høringsvarene indgå i Undervisningsministeriets videre arbejde med området.

Jeg vil forholde mig åbent til muligheden for ændringer i forpligtelsen til at iværksætte debatskabende aktiviteter inden for den folkeoplysende voksenundervisning med henblik på at skabe rum for kommunerne til at kunne yde de tilskud til handicappedes deltagelse i foreningslivet, som folkeoplysningsloven allerede i dag giver mulighed for.

Uanset hvordan man vælger at håndtere spørgsmålet, mener jeg, at det kræver en grundig drøftelse med repræsentanter for foreningslivet og KL. Det vil f.eks. kunne foregå i Folkeoplysningens Dialogforum.

3. DH anfører endvidere i sit høringsvar, at kommunerne i højere grad skal forpligtes til at yde støtte til den folkeoplysende voksenundervisning for mennesker med handicap.

Jeg kan ikke tilslutte mig forslaget. Som jeg har redegjort for i besvarelsen af spørgsmål 15, er der således flere muligheder for kommunen for at yde tilskud til handicappedes deltagelse i foreningslivet – både efter folkeoplysningsloven og efter serviceloven. Hvordan det bedst organiseres, skal efter min opfattelse afgøres i kommunerne.

4. Endelig foreslår DH, at det skrives ind i lovgivningen, at handicaprådene skal høres i forbindelse med udarbejdelsen af den kommunale folkeoplysningspolitik.

Som det fremgår af høringsnotatet af 27. april 2011, stilles der med lovforslaget forslag om brugerinddragelse, hvilket først og fremmest sker via foreninger og aftenskoler m.v. eller disses repræsentanter.

Spørgsmålet om inddragelse af de rådgivende udvalg, som er nedsat af kommunalbestyrelsen, skal dog ikke reguleres i folkeoplysningsloven. Hvorvidt f.eks. det kommunale handicapråd skal inddrages, er reguleret i retssikkerhedsloven og i bekendtgørelsen om retssikkerhed og administration på det sociale område. Dette er præciseret i bemærkningerne til bestemmelsen i det fremsatte lovforslag.

UDU alm. del – spørgsmål 210:

Vil ministeren tilsende udvalget tabellen i svaret på spm. 177 om kommunale tilskud til folkeoplysningen udbygget med 2010 og 2011 på baggrund af regnskabstal/budgettal?

Svar:

Nedenstående tabel er regnskabstallene for de kommunale tilskud til den folkeoplysende voksenundervisning fra besvarelsen af spørgsmål nr. 177 den 17. januar 2011 suppleret med budgettal for 2010 og 2011, jf. regnskabsfunktion 3.38.72. Folkeoplysende voksenundervisning:

(mio. kr. 2011 p/l)	R 2001	R 2002	R 2003	R 2004	R 2005	R 2006	R 2007	R 2008	R 2009	B 2010	B 2011
3.38.72.	638,2	625,4	430,7	405,6	395,1	377,6	370,8	359,0	350,2	355,2	339,0

Regnskabstal for 2010 forventes at foreligge i maj 2011.

UDU alm. del – spørgsmål 211:

Vil ministeren tilsende udvalget tabellen i svaret på spm. 178 om finanslovsbevillinger til folkeoplysningen udbygget med 2010 og 2011 på baggrund af regnskabstal/budgettal?

Svar:

Nedenstående tabel er de samlede bevillinger til folkeoplysning under Finanslovens § 20.71. Folkeoplysning fra besvarelsen af spørgsmål nr. 178 den 17. januar 2011 suppleret med de afsatte bevillinger på finanslov og tillægsbevillingslov for 2010 og finansloven for 2011:

(mio. kr. 2011 p/l)	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
FL § 20.71.	796,1	772,2	726,9	725,8	723,9	723,9	714,2	716,1	747,6	792,0	728,4

Regnskabstal for 2010 foreligger i løbet af februar 2011.

Notat om aftenskolernes økonomiske situation

Dansk Folkeoplysnings Samråds sekretariat

Senest ajourført 5. april 2011

Indhold:

- Kommunerne bliver ved med at spare på aftenskolerne
- Kommunerne forskelsbehandler borgerne
- Udkants Danmark rammes særlig hårdt
- Voksenuddannelsescentrene (VUC) driver aftenskolevirksomhed
- VUC underbyder aftenskolerne ved hjælp af statsstøtte
- Løsningsforslag

Notat om aftenskolernes økonomiske situation

I forbindelse med arbejdet i regeringens folkeoplysningsudvalg har Dansk Folkeoplysnings Samråd indsamlet en række oplysninger om aftenskolernes økonomiske situation. Oplysningerne tilgik udvalget i forskellige rapporter og arbejds papirer.

I dette notat har vi samlet disse informationer og opdateret dem med nyest tilgængelige tal.

Kommunerne bliver ved med at spare på aftenskolerne

Fra 2002 til 2011 har aftenskolerne mistet 46,4 % af den støtte, de modtager fra kommunerne. I 2002 blev der i alle landets kommuner brugt 625,9 millioner kr., og i 2011 vil det være 335,6 mio. kr.

Den første store bid skyldes Folketingets ændring af tilskudsreglerne, som fik drastiske konsekvenser i 2003.

Men efterfølgende har kommunerne år for år fjernet nye bidder af tilskuddet. Fra 2003 til 2011 faldt det samlede kommunale tilskud til folkeoplysende voksenundervisning med 22,1 %.

Regnskab 2002: 625,9 mio. kr.

Regnskab 2003: 431,0

Regnskab 2004: 405,6

Regnskab 2005: 395,1

Regnskab 2006: 377,6

Regnskab 2007: 370,8

Regnskab 2008: 359,1

Regnskab 2009: 350,2

Regnskab 2011: 335,6 (beregnet) (note 1)

(Opgørelse over kommunale udgifter på konto 372, folkeoplysende voksenundervisning, fra Kommunernes Landsforening. 2011-faste priser)

Når kommunerne skærer i tilskuddet til aftenskolerne får det en eller flere konsekvenser:

- Deltagerbetalingen bliver højere og/eller
- Udbuddet bliver mindre og/eller
- Kvaliteten bliver dårligere

Kommunerne forskelsbehandler borgerne

Der er meget stor forskel i kommunernes udgifter til folkeoplysende voksenundervisning. En beregning på basis af budgettallene for 2011 viser:

- Den kommune, som afsætter flest kroner til formålet, bruger 20 gange så mange kroner pr. indbygger (140 kr.) som den kommune, der bruger mindst (7 kr.) pr. indbygger. Landsgennemsnittet er 61 kr.

Men der er ikke bare tale om to ekstreme kommuner i hver sin ende af spekteret. Undersøgelsen viser også:

- De ti kommuner, som afsætter flest penge til formålet, bruger i gennemsnit 117 kr. pr. indbygger, mens de ti kommuner, som afsætter mindst, i gennemsnit bruger 16 kr. pr. indbygger, det vil sige knap 15 procent.

Forskellene i kommunale tilskud betyder enten, at borgerne i én kommune må betale langt mere for det samme aftenskolekursus end borgerne i nabokommunen, og/eller at udbuddet af aftenskolekurser er lavere i den ene kommune end i den anden.

Udkants Danmark rammes særlig hårdt

I de mindre befolkede kommuner, det såkaldte Udkants Danmark, er aftenskolerne ofte et af de eneste tilbud om læring og et aktivt fritidsliv, som borgerne har til rådighed.

I januar-februar 2011 gennemførte DFS en undersøgelse, der viste, at i 97 ud af landets 98 kommuner tilbyder aftenskoler, der er tilknyttet et af landets fem store oplysningsforbund (AOF, FOF, LOF, DOF, NETOP), aktiviteter. Desuden viste undersøgelsen, at i 91 af kommunerne har mindst tre af disse fem oplysningsforbund en eller flere aktive aftenskoler.

Men netop i disse områder rammes aftenskolerne ekstra hårdt af den kommunale vilkårlighed. Den kommunale støtte pr. indbygger ligger kun på halvdelen af landsgennemsnittet (30,54 kr./60,99 kr.).

Denne forskel vokser år for år. Mens aftenskolerne i gennemsnit mistede 5,5 procent fra 2007 til 2009, faldt de kommunale tilskud i Udkants-Danmark med 13,3 procent (regnskabstal).

	Udvikling i kommunal støtte fra 2007 til 2009 (regnskabstal)*	Kommunal støtte pr. indbygger (budget 2011)
Gennemsnit hele landet	- 5,5 %	60,99 kr.
Gennemsnit ud-kants-Danmark (note 2)	- 13,3 %	30,54 kr.

Der findes ikke regnskabstal efter 2009. Men budgettallene tyder på, at gabet fortsætter med at vokse. Fra 2009 til 2011 mistede aftenskolerne i gennemsnit 7,6 procent, mens støtten til aftenskolerne i Udkants Danmark faldt med 15,8 procent.

	Udvikling i kommunal støtte fra 2009 til 2011 (budgettal)
Gennemsnit hele landet	- 7,6 %
Gennemsnit ud-kants-Danmark (note 3)	- 15,8 %

Voksenuddannelsescentrene (VUC) driver aftenskolevirksomhed

VUC blev skabt som et tilbud til voksne, der ønsker at forbedre deres kompetencer, så de med et nyt eksamensbevis kan fortsætte i uddannelsessystemet eller få et bedre udgangspunkt på arbejdsmarkedet. Aftenskolerne skal være et tilbud til den fritids- og interessebaserede læring, hvor eksamen ikke er relevant.

Men virkeligheden er en anden. Over halvdelen af VUC's kursister på Almen Voksenuddannelse og HF-enkeltfag er ikke interesserede i eksamen, viser nye tal.

Tallene dokumenterer, at en meget stor del af VUC's aktivitet ikke giver deltagerne formelle kompetencer. VUC har koloniseret aftenskolernes kerneområde.

Af Undervisningsministeriets statistik for voksen- og efteruddannelserne i skoleåret 2008-09 (de senest offentliggjorte tal) fremgår det:

- 79 % af alle VUC's fuldførende AVU-kursister går ikke til eksamen
- 25 % af alle VUC's fuldførende HF-enkeltfagskursister går ikke til eksamen
- Samlet bliver det, at 58 % af alle VUC's fuldførende HF-enkeltfags- og AVU-kursister ikke går til eksamen

(Kursister, som springer fra før tiden, og kursister, som dumper til eksamen, er ikke medregnet)

Bl.a. med det formål at ændre denne skævvridning af VUC's aktiviteter indførte Folketinget i december 2010 fuld deltagerbetaling for personer med videregående uddannelse og en forhøjet deltagerbetaling for efterlønnere og pensionister. Men ændringen adresser ikke det reelle problem, fordi:

- Højtuddannede kan også have behov for eksamen på nye felter
- Højtuddannede udgør kun 12,6% af de, der fuldfører uden eksamen

- 60+ borgerne udgør kun 26 % af de VUC-kursister, der fuldfører uden at gå til eksamen, og blandt 60+ borgerne er et (ukendt) antal ikke efterlønnere eller pensionister.

VUC underbyder aftenskolerne ved hjælp af statsstøtte

Når VUC over en årrække har kunnet bryde den oprindelige arbejdsdeling og overtage en stor del af aftenskolernes traditionelle virksomhed, skyldes det, at VUC modtager langt højere offentligt tilskud pr. kursist:

- Aftenskolerne modtager et kommunalt tilskud på maximum en tredjedel af udgiften. Som det fremgår ovenfor har dette tilskud over en årrække været drastisk faldende
- VUC modtager et statsligt taxameter på 75.600 kr. pr. årselev (2008-tal)

I praksis betyder det, at VUC kan tilbyde den samme type kursus til kursister, som ikke ønsker at tage eksamen, langt billigere end aftenskolerne. Et eksempel:

I VUC-regi udbydes (2009) i Århus faget Engelsk C for kr. 400 for ca. 75 lektioner af 60 minutter. Det giver en timepris pr. deltager på mellem kr. 4 og 5.

Et engelskkursus i aftenskoleregi i Århus vil koste kr. 840 for 24 lektioner af 45 minutter, og her til skal lægges kr. 150 i materialer, hvilket er gratis hos VUC. Timeprisen i aftenskoleregi bliver ca. kr. 55 pr. deltager.

Deltagernes udgift i aftenskoler er således 10 til 12 gange højere end i VUC.

Efter den seneste lovændring (december 2010) vil denne prisforskel stadig være gældende for to tredjedele af de VUC-kursister, der fuldfører uden at gå til eksamen. Påvirket vil kun være:

- Personer med videregående uddannelse (12,6 %)
- Efterlønnere/pensionister (mindre end 26 %), og for disse vil VUC's deltagerbetaling stadig være lavere end aftenskolernes for det samme kursus, selv om forskellen mindskes.

På grund af disse prisforskelle kan VUC i stort omfang tiltrække kursister, som hører hjemme i aftenskolerne – hvilket strider mod den arbejdsdeling, der var intentionen.

Når aftenskolerne tvinges til at afgive en stor del af deres basisaktiviteter, undergraves deres basis-økonomi. I kombination med den faldende kommunale støtte bringer det aftenskolernes overlevelse i fare, og det gør det umuligt at afsætte ressourcer til den type nye, innovative initiativer, som regeringens folkeoplysningsudvalg lægger op til.

Note 1: For at kunne angive procentudviklingen helt frem til 2011, hvor vi ikke har regnskabstal for de to sidste år, har vi beregnet faldet fra budget 2009 til 2011 (4,2 %). Derefter har vi trukket 4,2 % fra regnskabstallet for 2009. Dermed er vi nået frem til et sandsynligt tal for, hvor meget kommunerne tilsammen kommer til at bruge i år.

Note 2: Udkants-Danmark er her de 29 kommuner, regeringen definerede som udkantskommuner i forbindelse med en revision af planloven i efteråret 2010.

Note 3: Udkants-Danmark er her de 29 kommuner, regeringen definerede som udkantskommuner i forbindelse med en revision af planloven i efteråret 2010.